

Azərbaycan Respublikası
Dövlət Statistika Komitəsinin
2024-cü il 14 avqust tarixli
06/12s nömrəli sərəncamı
ilə təsdiq edilmişdir.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ**

**“Yaşıl inkişaf” üzrə statistik
göstəricilər sistemi**

Mündəricat

Giriş.....	3
Orqanların (qurumların) ixtisar edilmiş adlarının, şərti işarələrin və ölçü vahidlərinin siyahısı.....	4
“Yaşıl inkişaf” üzrə statistik göstəricilər sistemi	
Ekoloji və resurs səmərəliliyi qrupu üzrə göstəricilər	
CO ₂ səmərəliliyi.....	5
Enerji səmərəliliyi.....	7
Qeyri-enerji səmərəliliyi.....	9
Ətraf mühitə uyğunlaşdırılmış çoxfaktorlu səmərəlilik.....	11
Təbii aktivlər bazası	
Şirin su ehtiyatları.....	12
Torpaq ehtiyatları.....	14
Meşə resursları.....	17
Vəhşi təbiət resursları.....	18
Həyat keyfiyyətinin ekoloji ölçüsü	
Ekoloji riskə məruz qalma.....	18
Su təchizatı və kanalizasiya sisteminə qoşulma.....	20
İqlimlə əlaqədar təhlükələrə məruz qalma.....	22
İqtisadi imkanlar və siyasət	
Texnologiya və innovasiya: patentlər.....	23
Texnologiya və innovasiya: elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri.....	23
Beynəlxalq maliyyə axını İnkişafa Rəsmi Yardım.....	25
Ətraf mühitlə bağlı vergi və transferlər.....	26
İdarəetmə və tənzimləmə.....	31
Sosial-iqtisadi kontekst	
İqtisadi kontekst.....	32
Sosial kontekst.....	34

Giriş

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) 2024-cü ildə Bakıda keçirilməsi qərarı Azərbaycanın “yaşıl artım” siyasətinə qlobal dəstəyini ifadə edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasında 2024-cü ili “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan etməsi də qeyd olunan fikrin bariz ifadəsidir. Ənənəvi enerji ölkəsi kimi tanınan Azərbaycan bu gün “yaşıl enerji” növlərinin yaradılmasını və “yaşıl enerji”nin dünya bazarlarına nəqlini enerji siyasətinin yeni prioritet istiqaməti kimi diqqətdə saxlamaqla “yaşıl artım”a nail olmağı qarşısına hədəf qoymuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” çərçivəsində reallaşdırılması nəzərdə tutulan milli prioritetlərdən biri də təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi olmaqdır. Ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyi dayanıqlı inkişaf və yaşıl artıma nail olmaq üçün əvəzedilməz imkanlar yaratması Azərbaycanın gələcəkdə “yaşıl artım” ölkəsinə çevrilməsinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir.

“Yaşıl inkişaf” üzrə statistik göstəricilər sistemi” İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İƏİT) 2017-ci ildə nəşr etdiyi “İƏİT-in “yaşıl artım” göstəriciləri” əsasında hazırlanmışdır. Göstəricilər sistemi aşağıdakı qrupları əhatə edir:

- Ekoloji və resurs səmərəliliyi
- Təbii aktivlər bazası
- Həyat keyfiyyətinin ekoloji ölçüsü
- İqtisadi imkanlar və siyasət
- Sosial-iqtisadi kontekst.

Ekoloji və resurs səmərəliliyinə karbon (CO₂) səmərəliliyi, enerji səmərəliliyi, qeyri-enerji səmərəliliyi və ətraf mühitə uyğunlaşdırılmış çoxfaktorlu səmərəlilik ilə bağlı göstəricilər daxildir. Təbii aktivlər bazası su, torpaq, meşə və vəhşi təbiət resursları haqqında göstəricilərdən ibarətdir. Həyat keyfiyyətinin ekoloji ölçüsünə ekoloji risk və iqlim dəyişmələri təhlükəsinə məruz qalma, həmçinin içməli su və kanalizasiya sistemlərinə çıxış imkanı haqqında göstəricilər aiddir. İqtisadi imkanlar və siyasət qrupu özündə texnologiya və innovasiya, beynəlxalq maliyyə axını, ekoloji vergi və transfer, tənzimləmə və idarəetmə göstəricilərini ehtiva edir. Sosial-iqtisadi kontekst qrupu isə sosial və iqtisadi kontekstə daxil olan göstəricilərdən ibarətdir.

Sənəddə göstəricilərin ölçü vahidi, metodologiyası, informasiya mənbəyi və məlumat təchizatçısı kimi çıxış edəcək icraçılar barədə məlumatlar əks etdirilmişdir. Daxil edilmiş göstəricilər rəsmi statistika hesabatlarına və ölkədə sosial, iqtisadi və ekoloji sahədə dövlət siyasətini həyata keçirən, bu istiqamətlərdə inzibati məlumatlar hazırlayan müvafiq dövlət orqanlarının (qurumlarının) məlumatlarına əsaslanır.

Orqanların (qurumların) ixtisar edilmiş adlarının, şerti işarələrin və ölçü vahidlərinin siyahısı

ADSEA – Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi
BEA – Beynəlxalq Enerji Agentliyi
DSK – Dövlət Statistika Komitəsi
DSMF – Dövlət Sosial Müdafiə Fondu
ETSN – Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
EN – Energetika Nazirliyi
ƏMA – Əqli Mülkiyyət Agentliyi
XİN – Xarici İşlər Nazirliyi
İN – İqtisadiyyat Nazirliyi
IPCC – İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Panel
MB – Mərkəzi Bank
ÜST – Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı

BOE – Biokimyəvi oksigen ehtiyacı
DİM – Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri
İFNT – İqtisadi Fəaliyyət Növlərinin Təsnifatı
GES – Günəş elektrik stansiyası
KES – Külək elektrik stansiyası
SES – Su elektrik stansiyası
ÜDM – Ümumi daxili məhsul
ÜMG – Ümumi milli gəlir

°C – Selsi şkalasında havanın dərəcə ilə temperaturu
CO₂ – karbon dioksidi (karbon qazı)
ha – hektar
kq – kiloqram
l – litr
kVt·st – kilovatt saat
µg/m³ – mikroqram/ bir kub metr
m² – kvadrat metr
m³ – kub metr
NET – Neft ekvivalenti tonu
PM_{2.5} – diametri 2.5 mikrondan az olan yüksək asılı hissəciklər.

GÖSTƏRİCİLƏR SİSTEMİ

Sıra nömrəsi	Göstəricinin alt qrupu	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi
Ekoloji və resurs səmərəliliyi qrupu üzrə göstəricilər					
1		İstehsalla bağlı CO ₂ səmərəliliyi (AQP əsasında hesablanmış ÜDM üzrə)	ABŞ dolları/kq	İstehsalla bağlı CO ₂ səmərəliliyi 1 kq enerjiden istifadə nəticəsində əmələ gəlmiş CO ₂ emissiyasına düşən real ÜDM-in həcmidir. Enerji əsaslı CO ₂ emissiyalarında ümumi enerji təchizatında istifadə olunmuş yanacaq növləri əsas götürülür və ümumi enerji təchizatı BEA-nın metodologiyası əsasında hesablanır.	Rəsmi məlumatlar və beynəlxalq təşkilatların aidiyyəti məlumatları əsasında IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
2		İstehsalla bağlı CO ₂ intensivliyi (adambaşına)	ton	Adambaşına düşən istehsalla bağlı CO ₂ emissiyalarıdır. CO ₂ emissiyaları IPCC 2006 metodologiyası əsasında hesablanır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
3		İstehsalla bağlı CO ₂ emissiyaları	%, 2000=100	Hesabat dövrünün istehsalla bağlı CO ₂ emissiyalarının 2000-ci ilin müvafiq emissiyalarına nisbəti kimi hesablanır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
4		İstehsalla bağlı CO ₂ emissiyaları (energetika sektoru)	milyon ton	İstehsalla bağlı CO ₂ emissiyası ümumi enerji təchizatındakı enerji məqsədli yanacaq növlərinin istifadəsi zamanı əmələ gəlmiş CO ₂ emissiyalarıdır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
5		Tələbatla bağlı CO ₂ səmərəliliyi (AQP əsasında hesablanmış ÜDM üzrə)	ABŞ dolları/kq	Tələbatla bağlı CO ₂ səmərəliliyi müxtəlif yanacaq növlərinin enerji məqsədli son istehlakı nəticəsində əmələ gələn 1 kq CO ₂ emissiyasına düşən real ÜDM-in həcmidir.	Rəsmi məlumatlar və beynəlxalq təşkilatların aidiyyəti məlumatları

	CO ₂ səmərəliliyi			Enerji məqsədli son istehlak BEA-nın metodologiyası əsasında hesablanır.	əsasında IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
6		Tələbatla bağlı CO ₂ səmərəliliyi	ABŞ dolları/kq	Tələbatla bağlı CO ₂ səmərəliliyi müxtəlif yanacaq növlərinin enerji məqsədli son istehlakı nəticəsində əmələ gələn 1 kq CO ₂ emissiyasına düşən ümumi milli sərəncamda qalan gəlirdir. Sərəncamda qalan ümumi milli gəlir ÜMG-dən qeyri-rezidentlərə verilmiş cari transferlər çıxılmaqla və qeyri-rezidentlərdən alınmış cari transferlər əlavə edilməklə hesablanır.	Rəsmi məlumatlar və beynəlxalq təşkilatların aidiyyəti məlumatları əsasında IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
7		Tələbatla bağlı CO ₂ intensivliyi (adambaşına)	ton	Adambaşına düşən tələbatla bağlı CO ₂ emissiyalarıdır. CO ₂ emissiyaları IPCC 2006 metodologiyası əsasında hesablanır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
8		Tələbatla bağlı CO ₂ emissiyaları	%, 2000=100	Hesabat dövrünün tələbatla bağlı CO ₂ emissiyalarının 2000-ci ilin müvafiq emissiyalarına nisbəti kimi hesablanır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
9		Tələbatla bağlı CO ₂ emissiyaları	milyon ton	Tələbatla bağlı CO ₂ emissiyası enerjinin son istehlakında enerji məqsədilə müxtəlif yanacaq növlərinin istifadəsi zamanı əmələ gəlmiş CO ₂ emissiyalarıdır.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
10		Hava nəqliyyatından adambaşına CO ₂ emissiyası	ton	Hava nəqliyyatından atılmış CO ₂ emissiyasının adambaşına miqdarı nəzərdə tutulur. Bütün kommersiya və yük uçuşları nəticəsində əmələ gəlmiş CO ₂ emissiyalarının miqdarını xarakterizə edir.	IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə

11		ÜDM vahidinə hava nəqliyyatından CO ₂ emissiyası	kq	Hava nəqliyyatından atılmış CO ₂ emissiyasının AQP əsasında hesablanmış ÜDM vahidinə düşən miqdarı nəzərdə tutulur. Bütün kommersiya və yük uçuşları nəticəsində əmələ gəlmiş CO ₂ emissiyaların miqdarını xarakterizə edir.	Rəsmi məlumatlar və beynəlxalq təşkilatların aidiyyəti məlumatları əsasında IPCC 2006 metodologiyasına uyğun hesablama yolu ilə
12		Enerji səmərəliliyi	ABŞ dolları /NET	Ümumi enerji təchizatı vahidinə (NET) düşən AQP üzrə real ÜDM-in həcmidir. Ümumi enerji təchizatı aşağıdakı göstəriciləri əhatə edir: İstehsal + idxal – ixrac – beynəlxalq reyslər üçün çənlərin doldurulması ± ehtiyatların dəyişməsi.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
13		Enerji intensivliyi	NET	Adambaşına düşən ümumi enerji təchizatının miqdarı kimi hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
14		Ümumi enerji təchizatı	%, 2000=100	Hesabat dövrünün ümumi enerji təchizatının 2000-ci ilin ümumi enerji təchizatına nisbəti kimi hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
15		Bərpa olunan enerji təchizatının ümumi enerji təchizatında xüsusi çəkisi	%	Bərpa olunan enerjinin, o cümlədən bioyanacaqın miqdarının ümumi enerji təchizatına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

16	Enerji səmərəliliyi	Bərpa olunan elektrik təchizatının ümumi enerji təchizatında xüsusi çəkisi	%	Tullantı və biokütlədən əldə edilən enerji də daxil olmaqla SES, KES, GES və başqa bərpa olunan enerji mənbələrindən əldə olunmuş enerji miqdarının ümumi enerji təchizatına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
17		Ümumi enerji istehlakında kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə enerji istehlakının xüsusi çəkisi	%	İFNT-yə uyğun olaraq kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahəsində enerjinin son istehlakının ümumi enerji istehlakına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
18		Ümumi enerji istehlakında xidmət sahəsi üzrə enerji istehlakının xüsusi çəkisi	%	İFNT-yə uyğun olaraq kommersiya və ictimai xidmətlər sahəsində enerjinin son istehlakının ümumi enerji istehlakına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
19		Ümumi enerji istehlakında sənaye sahəsi üzrə enerji istehlakının xüsusi çəkisi	%	İFNT-yə uyğun olaraq sənaye sahəsində enerjinin son istehlakının ümumi enerji istehlakına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
20		Ümumi enerji istehlakında nəqliyyat sahəsi üzrə enerji istehlakının xüsusi çəkisi	%	İFNT-yə uyğun olaraq nəqliyyat sahəsində enerjinin son istehlakının ümumi enerji istehlakına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
21		Ümumi enerji istehlakında digər sahələr üzrə enerji istehlakının xüsusi çəkisi	%	İFNT-yə uyğun olaraq digər sahələrdə enerjinin son istehlakının ümumi enerji istehlakına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

22		Bərpa olunan enerji təchizatının ümumi enerji təchizatında xüsusi çəkisi	%	Tullantı və biokütlədən əldə edilən enerji istisna olmaqla SES, KES, GES və başqa bərpa olunan enerji mənbələrindən əldə olunmuş enerjinin ümumi enerji təchizatına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
23		Daxili resurs sərfiyyatı vahidinə düşən ÜDM-in miqdarı	ABŞ dolları/kq	Daxili resurs sərfiyyatına ərzaq, sənaye və tikinti sahəsində xammal kimi istifadə olunan mineral, metal və biokütlə daxildir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
24		Daxili resurs sərfiyyatında biokütlənin xüsusi çəkisi	%	Biokütləyə müxtəlif ərzaq məhsulları, yem, heyvanlar ilə yanaşı rezin, lif və s. kimi bəzi yeyilə bilməyən biokütlə də aiddir. Bundan əlavə xammalı oduncaq olan kağız, mebel və s. kimi məhsullar da biokütləyə aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
25		Daxili resurs sərfiyyatında tikinti materiallarının xüsusi çəkisi	%	Tikinti materiallarına sənaye və tikinti sahəsinə aid minerallar aiddir. Tikinti materialları ilkin (qum, çınqıl, daş, əhəng, torpaq kimi) və işlənmiş (şüşə, sement, beton kimi) olur. Sənaye mineralları ilkin və işlənmiş (duz, arsen, fosfat qayaları, sulfat kimi) tikinti materiallarına bölünür.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
26		Daxili resurs sərfiyyatında metalların xüsusi çəkisi	%	Metallara müxtəlif filiz və metal növləri, eləcə də onlardan əldə olunan məhsullar aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
27		Adambaşına məişət tullantılarının əmələ gəlməsi	kq/nəfər	Məişət tullantıları əhalinin həyat fəaliyyəti nəticəsində yaşayış yerlərində əmələ gələn əşyalar, maddələr, materiallardır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

				Adambaşına düşən bərk məişət tullantıları = Müəyyən əraziyə düşən bərk məişət tullantılarının istehsalı/həmin ərazinin əhalisi.	
28	Qeyri-enerji səmərəliliyi	Məişət tullantılarının gübrələmə və təkrar xammal məqsədilə istifadəsi	%	Məişət tullantılarının təkrar istehsalə cəlb edilməsi dedikdə məişət tullantılarının istehsal prosesində təkrar xammal kimi istifadəsi nəzərdə tutulur. Təkrar xammal – texniki və ya texnoloji imkanlar, həmçinin iqtisadi səmərəlilik nəzərə alınmaqla, təsərrüfat fəaliyyətində təkrar istifadə oluna bilən tullantılar. Gübrələmə prosesində istifadə olunan məhsullar bioloji olaraq parçalanmaya məruz qaldığı üçün gübrələmə məqsədilə istifadə olunan bəzi tullantılar da tullantıların emalına aid edilir. Tullantıların emalı tullantıların təkrar xammal, gübrə, yanacaq kimi istifadəsi ilə yanaşı tullantıların basdırılmasını da əhatə edir. Müvafiq göstərici gübrə və təkrar xammal kimi istifadə olunmuş tullantıların miqdarının emal olunmuş tullantıların ümumi miqdarına bölünməsi ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
29		Məişət tullantılarının basdırılması	%	Tullantıların basdırılması – sonradan istifadəyə yararlı olmayan tullantılardan ətraf mühitə zərərli təsirin qarşısını almaq məqsədilə onların xüsusi ayrılmış yerlərdə müvafiq qaydada təcrid edilməsi. Müvafiq göstərici basdırılmış tullantıların miqdarının emal olunmuş tullantıların ümumi miqdarına bölünməsi ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
30		Məişət tullantılarının yandırılması	%	Məişət tullantılarının zərərsizləşdirilməsi və ya enerji əldə edilməsi məqsədilə yandırılması nəzərdə tutulur. Tullantıların zərərsizləşdirilməsi - ətraf mühitə və insanın	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

				sağlamlığına təsirini azaltmaq məqsədilə tullantıların xüsusi qurğularda emalı (o cümlədən yandırılması) və ya basdırılması. Müvafiq göstərici yandırılmış tullantıların miqdarının emal olunmuş tullantıların ümumi miqdarına bölünməsi ilə müəyyən edilir.	
31		Azot balansı	kq	Azot balansı orta hesabla 1 ha torpağa mineral və təbii gübrə şəklində daxil olan azot ilə torpaqdan məhsul və yabanı bitkilər vasitəsilə xaric olan azotun fərqi bərabərdir.	Hesablama yolu ilə
32		Fosfor balansı	kq	Fosfor balansı orta hesabla 1 ha torpağa mineral və təbii gübrə şəklində daxil olan fosfor ilə torpaqdan məhsul və yabanı bitkilər vasitəsilə xaric olan azotun fərqi bərabərdir.	Hesablama yolu ilə
33		Ətraf mühitə uyğunlaşdırılmış çoxfaktorlu səmərəliliyin inkişafı		ÜDM-in artımından milli sərmayə töhfəsi və çirklənmənin azaldılmasına uyğunlaşma çıxılmaqla hesablanır.	Hesablama yolu ilə
34	Ətraf mühitə uyğunlaşdırılmış çoxfaktorlu səmərəlilik	Milli sərmayə töhfəsi		Milli sərmayə töhfəsi ölkədə iqtisadi inkişafın nə dərəcədə milli resurslar ilə əlaqəli olduğunu göstərir. 14 (bərk və yumşaq kömür, qaz, neft, qızıl, gümüş, sink, dəmir, mis, qalay, nikel, qurğuşun, boksit, fosfat) resurs üzrə hasilatın neçə faiz artdığını ifadə edir.	Hesablama yolu ilə
35		Çirklənmənin azaldılmasına uyğunlaşma		Çirklənmənin azaldılmasına uyğunlaşma ölkə üzrə ÜDM-in artımının nə dərəcədə çirklənmənin azaldılmasına yönəldildiyini göstərir.	Hesablama yolu ilə

Təbii aktivlər bazası

36		Adambaşına bərpa olunan şirin su ehtiyatı	m ³ /nəfər	Ölkə üzrə mövcud bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının əhalinin orta illik sayına bölünməsi ilə hesablanır. Bərpa olunan şirin su ehtiyatı daxili şirin su ehtiyatları ilə qonşu ölkələrdən gələn su axınlarının (çaylar və yeraltı sular vasitəsilə) cəminə bərabərdir. Daxili şirin su ehtiyatları isə öz növbəsində çayların axını ilə yeraltı suların cəminə bərabərdir.	Hesablama yolu ilə
37		Adambaşına təbii mənbələrdən götürülən su	m ³ /nəfər	Ölkə üzrə təbii mənbələrdən götürülmüş suyun əhalinin sayına bölünməsi ilə hesablanır. Təbii mənbələrdən suvarma, məişət-içməli, sənaye və soyutma məqsədilə götürülən sular içməli su resursları üzərində böyük təzyiq yaradır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
38		Ümumi su ehtiyatları üzrə su stresi	%	Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi nəzərdə tutulur. Götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi göstəricisi ilə uyğunluq təşkil edir və təbii mənbələrdən götürülən şirin suyun ümumi həcmnin suya olan ekoloji tələbat nəzərə alınmaqla ölkənin bərpa oluna bilən şirin su ehtiyatlarının ümumi həcminə faiz nisbətidir. Göstərici təbii mənbələrdən götürülmüş şirin suyun ümumi illik həcmnin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının ümumi illik həcmi ilə suya olan ekoloji tələbatın həcmi arasındakı fərqə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır. Su stresi aşağıdakı 4 kateqoriyadan ibarətdir: <ul style="list-style-type: none"> - Aşağı - 10 %-dən az - Orta – 10-20% arası 	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

				<ul style="list-style-type: none"> - Orta-yüksək – 20-30% arası - Yüksək – 30%-dən çox. 	
39	Şirin su ehtiyatları	Daxili su ehtiyatları üzrə su stressi	%	Bütün əsas sahələr üçün götürülən şirin su ehtiyatlarının ümumi həcmnin bütün daxili bərpa oluna bilən şirin su ehtiyatlarının ümumi həcminə nisbətidir.	Hesablama yolu ilə
40		Daimi yerüstü sular	%	Daimi yerüstü suların yerüstü su obyektlərinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Hesabat ilinin bütün aylarında su ilə örtülü olan yerüstü su obyektləri nəzərdə tutulur. Müvafiq göstərici yerüstü su obyektlərinin sahəsini əhatə edir. Sözügedən ərazilərdəki suların həcmi nəzərə alınmır.	Hesablama yolu ilə
41		Mövsümi yerüstü suları	%	Mövsümi yerüstü suların yerüstü su obyektlərinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Hesabat ilinin 1-11 ayı ərazində su ilə örtülü olan yerüstü su obyektləri nəzərdə tutulur. Müvafiq göstərici yerüstü su obyektlərinin sahəsini əhatə edir. Sözügedən ərazilərdəki suların həcmi nəzərə alınmır.	Hesablama yolu ilə
42		1984-cü ildən sonra daimi yerüstü suların quru əraziyə çevrilməsi	%	1984-cü ildən sonra ümumi yerüstü suların neçə faizinin quru əraziyə çevrilməsini göstərir.	Hesablama yolu ilə
43		1984-cü ildən sonra daimi yerüstü suların mövsümi yerüstü sulara çevrilməsi	%	1984-cü ildən sonra daimi yerüstü suların neçə faizinin mövsümi yerüstü sulara çevrilməsini göstərir.	Hesablama yolu ilə
44		1984-cü ildən sonra quru ərazilərin daimi	%	1984-cü ildən sonra quru ərazilərin daimi yerüstü sulara çevrilməsi nəticəsində yerüstü suların ərazisinin neçə faiz artmasını göstərir.	Hesablama yolu ilə

		yerüstü sulara çevrilməsi			
45		1984-cü ildən sonra mövsümi yerüstü suların daimi yerüstü sulara çevrilməsi	%	1984-cü ildən sonra mövsümi yerüstü suların daimi yerüstü sulara çevrilməsi nəticəsində yerüstü suların ərazisinin neçə faiz artmasını göstərir.	Hesablama yolu ilə
46		Təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyü	%	Təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyü məhdud antropogen təsirə məruz qalmış, biomüxtəlifliyin qorunması baxımından son dərəcə əhəmiyyətli olan və global səviyyədə ekosistem xidmətləri göstərən ərazilərdir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
47		Boş torpaqlar	%	Boş torpaqların ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Boş torpaqlara səhralar, daimi qar örtüyü və buzlaqlar aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
48		Əkin sahələri	%	Əkin sahələrinin ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
49		Süni ərazilər	%	Süni ərazilərin ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Süni ərazilərə parklar da daxil olmaqla şəhər əraziləri, sənaye və kommersiya fəaliyyəti həyata keçirilən ərazilər, nəqliyyat şəbəkələri aiddir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
50		Su altında qalan torpaqlar	%	Su altında qalan torpaqların ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar

					əsasında hesablama yolu ilə
51	Torpaq ehtiyatları	1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün azalması	%	Ekosistem və biomüxtəlifliyə təzyiqin əsas göstəricilərindən olan təbii (o cümlədən yarı- təbii) bitki örtüyünün azalması 1992-ci ilə nisbətən azalmanı faizlə ifadə edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
52		2004-cü ildən sonra təbii (o cümlədən yarı- təbii) bitki örtüyünün azalması	%	Ekosistem və biomüxtəlifliyə təzyiqin əsas göstəricilərindən olan təbii (o cümlədən yarı- təbii) bitki örtüyünün azalması 2004-cü ilə nisbətən azalmanı faizlə ifadə edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
53		1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün artması	%	1992-ci ildən sonra boş torpaqlar, əkin sahələri, süni ərəzilər və su altında qalan torpaqların təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünə çevrilməsini faizlə ifadə edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
54		2004-cü ildən sonra təbii (o cümlədən yarı- təbii) bitki örtüyünün artması	%	2004-cü ildən sonra boş torpaqlar, əkin sahələri, süni ərəzilər və su altında qalan torpaqların təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünə çevrilməsini faizlə ifadə edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
55		1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün əkin sahələrinə çevrilməsi	%	1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün neçə faizinin əkin sahələrinə çevrilməsini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
56		1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki	%	1992-ci ildən sonra təbii (o cümlədən yarı-təbii) bitki örtüyünün neçə faizinin süni ərəzilərə çevrilməsini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar

		örtüyünün süni ərazilərə çevrilməsi			əsasında hesablama yolu ilə
57		1992-ci ildən sonra əkin sahələrinin süni ərazilərə çevrilməsi	%	1992-ci ildən sonra əkin sahələrinin neçə faizinin süni ərazilərə çevrilməsini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
58		Yaşayış sahəsi	%	Yaşayış sahələrinin ölkənin ümumi ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir. Bu göstərici əsasən tikililəri əhatə edir və yol infrastrukturu, parkinq əraziləri, sənaye və ya kommersiya fəaliyyəti həyata keçirilən əraziləri, liman, mədən, poliqon və şəhər parkları kimi ərazilər nəzərə alınmır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
59		Adambaşına yaşayış sahəsi	m ²	Ölkə üzrə 1 nəfərə neçə m ² yaşayış sahəsi düşdüyünü göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
60		1990-cı ildən sonra inşa olunmuş yaşayış sahələri	%	1990-cı ildən sonra yaşayış sahələrinin neçə faiz artdığını göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
61		2000-ci ildən sonra inşa olunmuş yaşayış sahələri	%	2000-ci ildən sonra yaşayış sahələrinin neçə faiz artdığını göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
62		Suvarılan torpaqlar	%	Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqların neçə faizinin suvarılan torpaqların payına düşdüyünü göstərir. Kənd təsərrüfatı	Rəsmi statistik məlumatlar

				sahəsində suvarılan torpaqların çoxluğu ölkə üzrə su stresinin artmasına səbəb olur.	əsasında hesablama yolu ilə
63	Meşə resursları	Meşə ehtiyatları	milyon m ³	Meşə ehtiyatları hesablanan zaman aşağı gövdəsinin diametri ən az 8 sm olan bütün canlı ağaclar nəzərə alınır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
64		Meşələrdən istifadə intensivliyi	nisbət	İl ərzində meşələrin faktiki qırılması nəticəsində əldə olunan oduncağın meşələrin illik oduncaq təmin etmə qabiliyyətinə olan nisbəti şəklində hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
65		Uzun müddətli idarəetmə planı olan meşələrin ümumi meşə ərazisində payı	%	Meşə resurslarının dayanıqlı idarəsinin göstəricisi kimi meşələrin 20-40 il və ya daha uzun müddətdə idarəetmə planına malik olması əsas götürülür. Adətən 10 ildən bir yenilənən planlar meşə resurslarının uzun müddətli idarə edilməsinin əsasını təşkil edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
66		Təbii yolla meşələrin regenerasiyası	%	Ölkə üzrə ümumi meşə ərazisinin neçə faizinin təbii yolla regenerasiya qabiliyyətinə malik olduğunu göstərir. Təbii yolla regenerasiya olunan meşələrə antropogen təsirin olduqca az olduğu və nəticədə ekoloji tarazlığın qorunduğu meşə əraziləri aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
67		Toxunulmamış meşə landşaftı	km ²	Toxunulmamış meşə landşaftı son 70 il ərzində sənaye, kənd təsərrüfatı və ya antropogen təsirə məruz qalmayan, məskunlaşmanın olmadığı ərazisi ən az 500 km ² , genişliyi ən azı 10 km olan meşə əraziləridir. Meşə ərazilərində ağacların olmadığı otlaq, buzlaq, göl və s. kimi ərazilər də meşə landşaftına aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

68		2000-ci ildən sonra toxunulmamış meşə landşaftının azalması	%	2000-ci ildən sonra toxunulmamış meşə landşaftının neçə faiz azaldığını göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
69	Vəhşi təbiət resursları	Nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olan məməli növləri	%	Bilinən məməli növlərinin neçə faizinin nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olduğunu və ya tezliklə nəsli kəsilmək təhlükəsi altına düşəcəyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
70		Nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olan quş növləri	%	Bilinən quş növlərinin neçə faizinin nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olduğunu və ya tezliklə nəsli kəsilmək təhlükəsi altına düşəcəyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
71		Nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olan gövdəli bitki növləri	%	Bilinən gövdəli bitki növlərinin neçə faizinin nəsli kəsilmək təhlükəsi altında olduğunu və ya tezliklə nəsli kəsilmək təhlükəsi altına düşəcəyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
72		Kənd təsərrüfatı sahəsinin vahidinə düşən pestisidlərin satışı	kq	1 ha kənd təsərrüfatına yararlı torpaq sahəsinə orta hesabla neçə kq pestisid satıldığını göstərir. Pestisidlərə funqusid, herbisid, insektisidlər, habelə aşağı təsirə malik molyuskosidlər daxildir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
Həyat keyfiyyətinin ekoloji ölçüsü					
73		Əhalinin PM2.5 dispers tozuna məruz qalması	µg/m³	Əhalinin orta hesabla PM2.5 dispers tozuna məruz qalmasını və ya ölkə üzrə avtomatik stansiyalardan PM2.5 dispers tozunun konsentrasiyasını əks etdirir. PM2.5 dispers tozunun orta hesabla 1 m³ havadakı mikroqramla konsentrasiyası il boyunca sakinlərin məruz qaldığı konsentrasiya səviyyəsi hesab olunur.	Hesablama yolu ilə

74	Ekoloji riskə məruz qalma	10 µg/m ³ -dən çox dispers tozuna məruz qalan əhali	%	ÜST-ün havanın keyfiyyətinə dair təlimatında qeyd olunan 10 µg/m ³ -dən çox dispers tozuna məruz qalan əhəlinin ölkə üzrə ümumi əhəlinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
75		35 µg/m ³ -dən çox dispers tozuna məruz qalan əhali	%	ÜST-ün müvəqqəti hədəf kimi müəyyən etdiyi 35 µg/m ³ -dən çox dispers tozuna məruz qalan əhəlinin ölkə üzrə ümumi əhəlinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
76		1 000 000 nəfər əhaliyə PM2.5 dispers tozuna məruz qalma səbəbindən ölüm sayı	nəfər	ÜST-ün məlumatına görə PM2.5 dispers tozu tənəffüs yollarına dərinədən nüfuz edə bilir və buna görə tənəffüs yollarının infeksiyası və xəstəlikləri və ürək-damar xəstəliklərinə görə ölüm hallarını artırmaqla insan sağlamlığına təhlükə yaradır.	Hesablama yolu ilə
77		Yetkinlik yaşına çatmayanların PM2.5 dispers tozuna məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərcləri	%	PM2.5 dispers tozunun səbəb olduğu tənəffüs yollarının infeksiyası və xəstəlikləri və ürək-damar xəstəliklərinin nəticələri uşaq və yaşlılarda daha kəskin hiss olunur.	Hesablama yolu ilə
78		1 000 000 nəfər əhaliyə ozona məruz qalma səbəbindən ölüm sayı	nəfər	ÜST-ün məlumatına görə ozon tənəffüs yollarının infeksiyası və xəstəliklərinə səbəb olan amillərdəndir. Ozona məruz qalma daha çox emissiyaların çox olduğu ölkələrdə isti və günəşli yay günləridir.	Hesablama yolu ilə
79		Yetkinlik yaşına çatmayanların ozona məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərcləri	%	Yetkinlik yaşına çatmayanların ozona məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərclərinin ÜDM-ə nisbətini faizlə ifadə edir.	Hesablama yolu ilə

80		1 000 000 nəfər əhaliyə qurğuşuna məruz qalma səbəbindən ölüm sayı	nəfər	İnsan sağlamlığına zərərli metallardan olan qurğuşun əsasən iqtisadi fəaliyyətin mədənçıxarma, metaləritmə, emal və təkrar emal sahələrində daha çox müşahidə olunur.	Hesablama yolu ilə
81		Yetkinlik yaşına çatmayanların qurğuşuna məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərcləri	%	Yetkinlik yaşına çatmayanların qurğuşuna məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərclərinin ÜDM-ə nisbətini faizlə ifadə edir.	Hesablama yolu ilə
82		1 000 000 nəfər əhaliyə radon qazına məruz qalmadan ölüm sayı	nəfər	Radioaktiv qaz maddəsi olan radon yerin təkində təbii şəkildə mövcuddur. Radon qazı əsas mənbəyi torpaqdan sızma yolu ilə atmosfərə yayılmadır. Digər mənbələr arasında tikinti materialları və bulaqlardan çıxarılan sular əsas yer tutur. Güclü radiasiya ionlaşdırma qabiliyyəti olan radon qazı siqaretdən sonra ağciyər xərçənginin 2-ci əsas səbəbidir.	Hesablama yolu ilə
83		Yetkinlik yaşına çatmayanların radon qazına məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərcləri	%	Yetkinlik yaşına çatmayanların radon qazına məruz qalma səbəbindən ölümünə görə təminat xərclərinin ÜDM-ə nisbətini faizlə ifadə edir.	Hesablama yolu ilə
84		Təkmilləşdirilmiş sanitar qovşaq sistemi ilə təchiz olunmuş əhali	%	Əhalinin neçə faizinin təkmilləşdirilmiş sanitar qovşaq sistemində malik olduğunu göstərir. Sanitar qovşaq sistemi su təchizatı sistemi və sanitar qovşaq obyektlərinə ayrılır. Təkmilləşdirilmiş su təchizatı sistemində ev, həyət və ya yaşayış sahəsinə gələn su kanalının olması, müxtəlif növ bulaq və su	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

	Su təchizatı və kanalizasiya sistemində qoşulma			quyuları, qablaşdırılmış su, su maşını ilə çatdırılma və yağış suları aid edilir. Qeyd olunan mənbələr mülkiyyətdə yerləşməli, əlçatan olmalı və çirkənməyə (xüsusilə kimyəvi çirkənməyə) məruz qalmamalıdır. Təkmilləşdirilmiş sanitariya qovşaq obyektlərinə axıdılan su və kanalizasiya sistemi və ya su çəni ilə təchiz olunmuş tualetlər, quyu tualetləri və ya gübrə istehsalı üçün nəzərdə tutulmuş tualetlər aid edilir.	
85		İctimai kanalizasiya xidmətləri ilə təchiz olunmuş əhali	%	İctimai kanalizasiya xidmətləri ilə təchiz olunmuş əhəlinin ümumi əhəlinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir. İctimai kanalizasiya xidməti ilə təchiz olunmuş əhali deyildikdə çirkli suların yığılması və emalı sistemində qoşulmuş əhali nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
86		İlkin təmizləmə ilə təchiz olunmuş kanalizasiya sistemində qoşulmuş əhali	%	İlkin təmizləmə sistemi ilə təchiz olunmuş əhəlinin ictimai kanalizasiya xidmətləri ilə təchiz olunmuş əhəlinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir. İlkin təmizləmə sistemi çirkli suda BOE-nin ən azı 20%, çirkli sudakı bərk hissəciklərin ən azı 50% azaldılması nəzərdə tutulur. BOE çirkli suda olan mikroorqanizmlərin orqanik maddələri parçalamaq üçün 5 gün ərzində ehtiyacı olan oksigen miqdarıdır.	Hesablama yolu ilə
87		İki mərhələli təmizləmə ilə təchiz olunmuş kanalizasiya sistemində qoşulmuş əhali	%	İki mərhələli təmizləmə sistemi ilə təchiz olunmuş əhəlinin ictimai kanalizasiya xidmətləri ilə təchiz olunmuş əhəlinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir. İki mərhələli təmizləmə sistemi çirkli suda BOE-nin ən azı 70% azaldılması nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
88		Üç mərhələli təmizləmə ilə	%	Üç mərhələli təmizləmə sistemi ilə təchiz olunmuş əhəlinin ictimai kanalizasiya	Hesablama yolu ilə

		təchiz olunmuş kanalizasiya sisteminə qoşulmuş əhali		xidmətləri ilə təchiz olunmuş əhalinin neçə faizini təşkil etdiyini göstərir. Üç mərhələli təmizləmə sistemi suyun azot, fosfor və s. çirkləndirici maddələrdən təmizlənməsi, habelə suyun mikrobioloji xüsusiyyətləri və rənginin yaxşılaşdırılmasıdır.	
89	İqlimlə əlaqədar təhlükələrə məruz qalma	Kəskin isti günlərə məruz qalmış əhali	%	Ölkə üzrə əhalinin neçə faizinin kəskin isti günlərə məruz qaldığını göstərir. Kəskin isti günlər il ərzində havanın gündəlik maksimum temperaturunun 35 °C-dən yuxarı olduğu günlərin sayıdır. Kəskin isti günlərə məruz qalmış əhali il ərzində minimum 1, maksimum 14 gün bu cür hava təsirinə məruz qalmış əhali hesab olunur.	Hesablama yolu ilə
90		Çay daşqınlarına məruz qalmış əhali	%	Əhalinin neçə faizinin çay daşqınlarına məruz qaldığını göstərir. Əhalinin çay daşqınlarına məruz qalması əhalinin məskunlaşdığı ərazilərdə çayların məcrasından çıxaraq enerji və yol infrastrukturuna, mənzillərə xüsusi ilə də kənd təsərrüfatı sahələrinə zərər vurmasıdır.	Hesablama yolu ilə
91		Təbii yanğına məruz qalmış əhali	%	Əhalinin neçə faizinin təbii yanğına məruz qaldığını göstərir. Əhalinin təbii yanğına məruz qalması məskunlaşma olan ərazilərdə biokütlə, tarixi məkan və ərazilərin yanmasıdır.	Hesablama yolu ilə
92		Kəskin soyuq günlərə məruz qalmış əhali	%	Ölkə üzrə əhalinin neçə faizinin kəskin soyuq günlərə məruz qaldığını göstərir. Kəskin soyuq günlər il ərzində havanın gündəlik maksimum temperaturunun 0 °C-dən aşağı olduğu günlərin sayıdır. Kəskin soyuq günlərə məruz qalmış əhali il ərzində minimum 1, maksimum 14 gün bu cür hava təsirinə məruz qalmış əhali hesab olunur.	Hesablama yolu ilə

İqtisadi imkanlar və siyasət

93	Texnologiya və innovasiya: patentlər	Ətraf mühit üçün texnologiyaların inkişafı	%	Ətraf mühit üçün texnoloji kəşflərin ölkə üzrə texnologiya sahəsində ümumi kəşflərin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
94		Ətraf mühit üçün texnologiyaların nisbəti	nisbət	Ətraf mühit üçün texnologiyaların nisbəti ölkə üzrə ətraf mühit üçün texnoloji kəşflərin dünya üzrə ətraf mühit üçün texnoloji kəşflərə nisbəti şəklində hesablanır.	Hesablama yolu ilə
95		Ətraf mühit üçün texnologiyaların inkişafı, dünya üzrə kəşflərdə payı	%	Ölkə üzrə ətraf mühit üçün texnoloji kəşflərin dünya üzrə ətraf mühit üçün texnoloji kəşflərin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir.	Hesablama yolu ilə
96		Ətraf mühit üçün texnologiyaların inkişafı, adambaşına kəşflərin sayı	ədəd	Əhalinin hər 1 milyon nəfərinə düşən ətraf mühit üçün kəşflərin sayını göstərir.	Hesablama yolu ilə
97		Ətraf mühit üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclər	%	Müxtəlif iqtisadi-sosial məqsədlər üçün dövlət büdcəsindən elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin neçə faizinin ətraf mühit üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclər olduğu nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
98		Ətraf mühit üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclər ÜDM-də xüsusi çəkisi	%	Ətraf mühit üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-ə nisbətini faizlə ifadə edir. Burada dövlət büdcəsindən ayırmalarla yanaşı, özəl mülkiyyət, təhsil və qeyri-mənfəət məqsədli xərclər də nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
99		Bərpa olunan enerji üzrə elmi-tədqiqat	%	Bərpa olunan enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri ilə bağlı büdcənin	Hesablama yolu ilə

	Texnologiya və innovasiya: elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri	və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi		ümumi enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə dair büdcədəki payını faizlə ifadə edir. Bərpa olunan enerji dedikdə su, günəş, geotermal, külək enerjisi ilə yanaşı tezalıışan biokütlə də nəzərdə tutulur. Büdcə dedikdə isə dövlət idarə və təşkilatlarının enerji istehsalı, saxlanması, nəqli, istifadəçilərə ötürülməsi və istifadəsinə dair elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclər nəzərdə tutulur.	
100		Enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi	%	<p>Enerjinin bütün növləri üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri ilə bağlı büdcənin ÜDM-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. Enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri aşağıdakı məqsədlərdən birinə aid edilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enerji mənbələri - Enerji nəqli - Enerjiden istifadə - Enerji səmərəliliyi <p>BEA-nın tövsiyələrinə uyğun olaraq enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri aşağıdakı istiqamətlərdə həyata keçirilir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Enerji səmərəliliyi 2) neft-qaz sahəsi 3) bərpa olunan enerji 4) nüvə enerjisi 5) hidrogen enerjisi 6) digər enerji mənbələri və enerjinin depolanması 7) energetika sahəsi ilə əlaqəli digər texnoloji tədqiqatlar 	Hesablama yolu ilə
101		Neft-qaz sahəsi üzrə elmi-tədqiqat	%	Neft-qaz sahəsi üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri ilə bağlı büdcənin ümumi	Hesablama yolu ilə

		və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi		enerji üzrə elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə dair büdcədəki payını faizlə ifadə edir.	
102		Ətraf mühitlə bağlı İRY-nin xüsusi çəkisi	%	<p>Ətraf mühitlə bağlı İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. İRY müxtəlif ölkələrin inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi inkişaf və rifahın yüksəldilməsi məqsədilə ayrılan maliyyə dəstəyidir. Ətraf mühitlə bağlı İRY inkişaf etməkdə olan ölkələrin fiziki və bioloji mühitin inkişaf etdirilməsi, eləcə də bacarıqların artırılması və təşkilati inkişaf yolu ilə ekoloji və iqtisadi maraqların uzlaşdırılmasını hədəfləyir. Ətraf mühitlə bağlı İRY 4 əsas istiqaməti əhatə edir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biomüxtəliflik ilə əlaqədar yardım - Mitiqasiya ilə əlaqədar yardım - Adaptasiya ilə əlaqədar yardım - Səhralaşma ilə əlaqədar yardım. 	Hesablama yolu ilə
103		Biomüxtəliflik üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Biomüxtəliflik üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
104		Mitiqasiya üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Mitiqasiya üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
105		Adaptasiya üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Adaptasiya üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
106		Səhralaşma üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Səhralaşma üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə

107	Beynəlxalq maliyyə axını: İnkişafa Rəsmi Yardım (İRY)	Bərpa olunan enerji sektoru üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Bərpa olunan enerji sektoru üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. Bərpa olunan enerjiyə dair yardım bu sahədə inkişaf və enerji istehsalının təşviqi ilə əlaqədar fəaliyyətləri əhatə edir.	Hesablama yolu ilə
108		Su təchizatı və sanitariya xidməti üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Su təchizatı və sanitariya xidməti üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. Su təchizatı və sanitariya xidməti bu sahədə idarəetmə, su resurslarının mühafizəsi, su təchizatı (o cümlədən içməli su) və sanitariya, çay hövzələrinin inkişafı, tullantı sularının idarəedilməsi, eləcə də təlim-tədris fəaliyyətlərini əhatə edir.	Hesablama yolu ilə
109		Ətraf mühitin mühafizəsi sektoru üzrə İRY-nin xüsusi çəkisi	%	Ətraf mühitin mühafizəsi sektoru üzrə İRY-nin ölkə üzrə ümumi İRY-də xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. Ətraf mühitin mühafizəsi sektoruna ekoloji siyasət və idarəetmə biosferin mühafizəsi, biomüxtəliflik, daşqınlardan mühafizə, ekoloji təlim-tədris və tədqiqat və s. kimi ümumi ekoloji fəaliyyətlər aid edilir. Bu göstərici real xərclənmiş məbləğ əsasında deyil bağlanmış müqavilələr əsasında hesablanır.	Hesablama yolu ilə
110		İRY-nin ÜMG-də xüsusi çəkisi	%	Ölkə üzrə ümumi İRY-nin ÜMG-ə nisbətini göstərir.	Hesablama yolu ilə
111		Ətraf mühitlə bağlı vergi və transferlərin ÜDM-də xüsusi çəkisi	%	Ətraf mühitlə bağlı vergilərin ÜDM-in həcminə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir. Ətraf mühitlə bağlı vergilər özündə nəqliyyat və stasionar mənbələrdə istifadə edilən enerji məhsullarına, nəqliyyat vasitələrinə, müxtəlif növ tullantılara, ozon təbəqəsini dağıdan maddələrə və s. ekoloji məqsədlərə görə qoyulan vergilərdir.	Hesablama yolu ilə

112		Ətraf mühitlə bağlı vergilərin ümumi vergi gəlirlərində xüsusi çəkisi	%	Ətraf mühitlə bağlı vergilərin ümumi vergi gəlirlərinə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
113		Enerji ilə bağlı vergilərin ətraf mühitlə bağlı vergilərdə xüsusi çəkisi	%	Nəqliyyat vasitələri və ya stasionar mənbələrdə istifadə edilən enerji məhsullarına görə təyin edilmiş vergilərin ətraf mühitlə bağlı vergilərə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
114		Yol-nəqliyyat ilə bağlı vergilərin ətraf mühitlə bağlı vergilərdə xüsusi çəkisi	%	Nəqliyyat vasitələrinin idxalı, satışı, qeydiyyatı, ödənişli yollardan istifadə və s. ilə əlaqədar vergilərin ətraf mühitlə bağlı vergilərə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
115		1 ton CO ₂ emissiyası üçün 30 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarında xüsusi çəkisi	%	1 ton CO ₂ emissiyası üçün 30 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir. CO ₂ emissiyalarına görə vergilərə CO ₂ vergisi, enerjiden istifadə üçün xüsusi karbon vergisi və norma daxilində və normativdən artıq CO ₂ emissiyalarına görə ödəmələr nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
116		1 ton CO ₂ emissiyası üçün 60 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarında xüsusi çəkisi	%	1 ton CO ₂ emissiyası üçün 60 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə

117		1 ton CO ₂ emissiyası üçün 120 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarında xüsusi çəkisi	%	1 ton CO ₂ emissiyası üçün 120 avrodan yuxarı ödəmə təyin olunmuş emissiyaların ümumi CO ₂ emissiyalarına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
118		1 l dizel yanacağına görə tutulan vergi	ABŞ dolları	1 l dizel yanacağı üçün təyin olunmuş aksiz vergisinin alıcılıq qabiliyyəti paritetinin 2015-ci il dollar ifadəsindəki məbləği nəzərdə tutulur və istehlak qiymətləri indeksindən istifadə etməklə hesablanır.	Hesablama yolu ilə
119		1 l dizel yanacağının son istehlakında qiyməti	ABŞ dolları	Ev təsərrüfatlarında 1 l dizel yanacağının son istehlakı qiymətinin alıcılıq qabiliyyəti paritetinin 2015-ci il dollar ifadəsindəki məbləği nəzərdə tutulur və istehlak qiymətləri indeksindən istifadə etməklə hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
120		1 l benzin görə tutulan vergi	ABŞ dolları	1 l benzin üçün (qurğuşunsuz premium 95, 98 və qurğuşunsuz adi benzin üzrə orta həndəsi aksiz vergi tutulmaları) təyin olunmuş aksiz vergisinin alıcılıq qabiliyyəti paritetinin 2015-ci il dollar ifadəsindəki məbləği nəzərdə tutulur və istehlak qiymətləri indeksindən istifadə etməklə hesablanır.	Hesablama yolu ilə
121		1 l benzinin son istehlakında qiyməti	ABŞ dolları	Ev təsərrüfatlarında 1 l benzinin (qurğuşunsuz premium 95, 98 və qurğuşunsuz adi benzin üzrə orta qiymət) son istehlakı qiymətinin alıcılıq qabiliyyəti paritetinin 2015-ci il dollar ifadəsindəki məbləği nəzərdə tutulur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

122	Ətraf mühitlə bağlı vergi və transferlər	Əhali üçün 1 kVt-st elektrik enerjisinin satış qiyməti	ABŞ dolları	Ev təsərrüfatları tərəfindən 1 kVt-st elektrik enerjisinin son istehlakı üzrə orta illik qiymətin AQP-nin 2015-ci il üzrə ABŞ dolları ilə ifadəsi nəzərdə tutulur. Sözügedən qiymətin alınmasında ÜDM deflyatorundan istifadə olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
123		Sənaye müəssisələri üçün 1 kVt-st elektrik enerjisinin satış qiyməti	ABŞ dolları	Sənaye müəssisələri üçün 1 kVt-st elektrik enerjisinin son istehlakı üzrə orta illik qiymətin AQP-nin 2015-ci il üzrə ABŞ dolları ilə ifadəsi nəzərdə tutulur. Sözügedən qiymətin alınmasında ÜDM deflyatorundan istifadə olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
124		Günəş enerjisinin istehsalına görə təyin olunmuş şəbəkəyə satış tarifi	ABŞ dolları	Bərpa olunan enerji istehsalını stimullaşdırmaq məqsədilə günəşdən elektrik enerjisi istehsal edənlərə elektrik şəbəkəsinə verdiyi hər 1 kVt-st elektrik enerjisi üçün dövlət tərəfindən ödənilən məbləğlərin cəmi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
125		Külək enerjisinin istehsalına görə təyin olunmuş şəbəkəyə satış tarifi	ABŞ dolları	Bərpa olunan enerji istehsalını stimullaşdırmaq məqsədilə küləkdən elektrik enerjisi istehsal edənlərə elektrik şəbəkəsinə verdiyi hər 1 kVt-st elektrik enerjisi üçün dövlət tərəfindən ödənilən məbləğlərin cəmi nəzərdə tutulur.	Hesablama yolu ilə
126		İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin ümumi vergi gəlirində xüsusi çəkisi	%	İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin ümumi vergi gəlirinə bölünməsi ilə müəyyən edilir. İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyə hər növ imtiyazlar aid edilir. Bu göstərici üzrə ilkin enerji məhsullarına bərpa olunan enerji növləri aid edilmir.	Hesablama yolu ilə
127		İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin	%	İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin ümumi enerji ilə bağlı vergilərə bölünməsi ilə müəyyən edilir. Enerji ilə bağlı vergilərə nəqliyyat vasitələri və ya	Hesablama yolu ilə

		ümumi enerji ilə bağlı vergilərdə xüsusi çəkisi		stasionar mənbələrdə istifadə edilən enerji məhsullarına görə təyin edilmiş vergilər aiddir.	
128		İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	İlkin enerji məhsulları üzrə istehlakçılara verilən dəstəyin ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir. İlkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə neft-qaz istehsalçı və istehlakçıları, xidmət sahəsinə dəstək, benzin, kömür, qaz, elektrik enerjisi dəstəyi aid edilir.	Hesablama yolu ilə
129		İlkin enerji məhsulları üzrə istehsalçılara verilən dəstəyin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	İlkin enerji məhsulları üzrə istehsalçılara verilən dəstəyin ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
130		İlkin enerji məhsulları sahəsində xidmətə verilən dəstəyin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	İlkin enerji məhsulları sahəsində xidmətə verilən dəstəyin ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir. İlkin enerji məhsulları sahəsində xidmət dedikdə hazırda enerji istehsalı və istehlakına birbaşa təsir etməyən, lakin gələcəkdə müvafiq təsiri gözlənilən fəaliyyətlər aiddir. Məsələn: neft-qaz terminallarının tikintisi, enerji resurslarının tədqiqi və transformasiyası üçün ayrılmış vəsait və s.	Hesablama yolu ilə
131		Benzin dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə	%	Benzin dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə

		dəstəkdə xüsusi çəkisi			
132		Kömür dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	Kömür dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
133		Qaz dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	Qaz dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
134		Elektrik dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəkdə xüsusi çəkisi	%	Elektrik dəstəyinin ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
135		Ümumi ilkin enerji məhsulları üzrə dəstəyin ümumi vergi gəlirlərində xüsusi çəkisi	%	İlkin enerji məhsulları üzrə dəstəyin ümumi vergi gəlirlərinə bölünməsi ilə müəyyən edilir.	Hesablama yolu ilə
136	İdarəetmə və tənzimləmə	Xüsusi mühafizə olunan su ərazisi	%	Xüsusi mühafizə olunan su ərazisinin ümumi iqtisadi zonada xüsusi çəkisi nəzərdə tutulur. İqtisadi zona "BMT-nin Dəniz hüququ haqqında Konvensiyası"na əsasən sahil xəttindən 200 dəniz mili və ya başqa ölkələrin su sərhədinə qədər olan məsafə nəzərdə tutulur. Ölkələr arasında mübahisəli dəniz əraziləri olduğu təqdirdə həmin ərazilər hər iki ölkəyə aid edilir.	Hesablama yolu ilə
137		Xüsusi mühafizə olunan quru ərazi	%	Xüsusi mühafizə olunan quru ərazinin ölkə ərazisinin neçə faizini əhatə etdiyini göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar

					əsasında hesablama yolu ilə
Sosial-iqtisadi kontekst					
138		ÜDM	%, 2000=100	Cari il üçün ÜDM indeks şəklində ifadə edilir. 2000-ci il baza ili kimi nəzərə alınır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
139		ÜDM	ABŞ dolları	Cari il üçün ÜDM-in alıcılıq qabiliyyəti paritetinin 2015-ci il dollar ifadəsindəki məbləği nəzərdə tutulur. ÜDM milli hesablar sisteminin ən mühüm göstəricilərindən biridir, iqtisadi vahidlərin-rezidentlərin istehsal fəaliyyətinin son nəticəsini xarakterizə edir və bu vahidlərin son istehlak üçün məhsul və xidmətlər istehsalı nəticəsində yaratdığı əlavə dəyərlə ölçülür.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
140		Kənd təsərrüfatının ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi	%	İFNT bölgüsünə uyğun olaraq kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahəsinin yaratdığı əlavə dəyərin ümumi əlavə dəyərə bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
141		Sənayenin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi	%	İFNT bölgüsünə uyğun olaraq mədənçıxarma sənayesi, emal sənayesi, elektrik enerjisi, qaz, buxar və kondisiyalaşdırılmış hava ilə təchizat, su təchizatı və tikinti sahəsində yaranan əlavə	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

				dəyərin ümumi əlavə dəyərə bölünməsi ilə müəyyən olunur.	
142	İqtisadi kontekst	Xidmətin ümumi əlavə dəyər də xüsusi çəkisi	%	İFNT bölgüsünə uyğun olaraq topdan və pərakəndə ticarət; avtomobillərin və motosikletlərin təmiri, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, yaşayışın təşkili və ictimai işə, informasiya və rabitə, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, daşınmaz əmlakla əlaqədar əməliyyatlar, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, inzibati və yardımçı xidmətlərin göstərilməsi, dövlət idarəetməsi və müdafiə, icbari sosial təminat, təhsil, əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, istirahət, əyləncə və incəsənət sahəsində fəaliyyət, digər sahələrdə xidmətlərin göstərilməsi, ev təsərrüfatlarının fəaliyyəti; fərdi istehlak üçün ev təsərrüfatlarının istehsal etdiyi mal və xidmətlərə dair fəaliyyət, toxunulmazlıq hüququ olan təşkilatların fəaliyyəti sahələrinin yaratdığı əlavə dəyərin ümumi əlavə dəyərə bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
143		Əməklə bağlı vergi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi	%	Əməklə bağlı vergi gəlirlərinin ÜDM-ə bölünməsi ilə müəyyən olunur. Əməklə bağlı vergi gəlirlərinə gəlir vergisi, mənfəət vergisi, DSMF-yə ayırmalar, icbari tibbi və işsizlikdən sığorta haqları və əməklə bağlı digər vergilər daxildir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
144		Əməklə bağlı vergi gəlirlərinin ümumi vergi gəlirlərində xüsusi çəkisi	%	Əməklə bağlı vergi gəlirlərinin ümumi vergi gəlirlərinə bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

145		Adambaşına ÜDM	ABŞ dolları	ÜDM-in həcmi əhalinin orta illik sayına bölməklə hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
146		Valyuta məzənnəsi		1 ABŞ dollarının milli valyuta ilə məzənnəsi nəzərdə tutulur.	Rəsmi məlumatlar əsasında
147		Alıcılıq qabiliyyəti pariteti		Alıcılıq qabiliyyəti paritetinin dollarla ifadəsi nəzərdə tutulur. Alıcılıq qabiliyyəti pariteti prinsipinə əsasən məhsul və xidmətlər üçün ölkə daxilindəki qiymətlər xarici ölkədəki qiymətlərdən məzənnə amilinə görə fərqlənir.	Hesablama yolu ilə
148		ÜDM-in deflyatoru		ÜDM-in deflyatoru ÜDM-in cari dövrdəki dəyərinin onun baza dövrünün qiymətlərində qiymətləndirilmiş cari dövrdəki dəyərində bölünməsi yolu ilə hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
149		Əhalinin sayı	min nəfər	Əhalinin 1 iyul tarixinə faktiki sayı min nəfərlə nəzərdə tutulur. Vətəndaşlar ilə yanaşı ölkədə daimi məskunlaşan xarici ölkə vətəndaşları da əhalinin tərkibinə aid edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
150		0-14 yaşlı əhalinin xüsusi çəkisi	%	0-14 yaşlı əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
151		15-64 yaşlı əhalinin xüsusi çəkisi	%	15-64 yaşlı əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

152	Sosial kontekst	65 yaş və üzəri əhalinin xüsusi çəkisi	%	65 yaş və üzəri əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
153		Qadınların xüsusi çəkisi	%	Qadınların sayının əhalinin ümumi sayına bölünməsi ilə müəyyən olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
154		Ümumi nəsilvermə (fertillik) əmsalı	uşaq sayı	Ümumi nəsilvermə əmsalı reproduktiv dövr ərzində bir qadının orta hesabla neçə uşaq doğa bildiyini göstərir. Bu əmsal doğumun yaş əmsallarının hər yaş intervalının uzunluğuna vurulub toplanmaq yolu ilə hesablanır. Nəticədə cəm 1000-ə bölünür, yəni bu göstərici orta hesabla bir qadın üçün hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
155		Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu	il	Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu doğulanların hər birinin orta hesabla yaşaya biləcəyi illərin sayını göstərir. Burada doğulanların bütün ömrü boyu ölümün səviyyəsinin hər yaş qrupu üzrə göstəricinin hesablandığı ildəki səviyyədə dəyişməz qalacağı şərti qəbul edilir. Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu həyat cədvəllərinin hesablanması nəticəsində alınır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
156		Miqrasiya artımı (azalması)	min nəfər	Miqrasiya artımı (azalması) təqvim ilində gələnlərlə gedənlərin sayı arasındakı fərqdən ibarətdir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə

157		Əhalinin sıxlığı	nəfər/1 km ²	Ölkə üzrə 1 km ² -ə düşən sakinlərin sayını ifadə edir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə
-----	--	------------------	----------------------------	---	--